

ОЗДОРОВЧИЙ ТУРИЗМ — ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РЕКРЕАЦІЇ: КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ (НА ПРИКЛАДІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

©2023 РЯБЕВ А. А., ПОКОЛОДНА М. М., КУПІН Д. О.

УДК 338.48
JEL: L83; Z30; Z32; Z39

Рябев А. А., Покоłodна М. М., Купін Д. О. Оздоровчий туризм – перспективний напрям рекреації: концепція розвитку (на прикладі Полтавської області)

На теперішній час склалася доволі розвинена класифікація туристських видів і форм із численними варіантами реалізації. Проте практично в кожній з них наявний такий різновид, як оздоровчий туризм, що свідчить про сталість його розвитку та популярність серед споживачів. Спираючись на комплексне використання всього наявного спектра рекреаційного потенціалу місцевостей, даний вид туризму представлений найбільш широким асортиментом рекреаційних занять, що і дозволяє залучати доволі широке коло споживачів. Україна має потужний рекреаційний потенціал, що придатний для розвитку оздоровчого туризму, проте його використання характеризується значною нерівномірністю. Відповідно питання більш глибокого дослідження можливостей оздоровчого туризму для місцевого населення без переїзду на дальні відстані є актуальним і потребує більш глибокого дослідження та розуміння. У статті наводяться різні підходи до визначення оздоровчого туризму й обґрунтовується його виокремлення в самостійний вид туризму, який здійснюється на основі мотиву оздоровлення та психоемоційного відновлення людини; розглядаються сучасні тенденції його функціонування; особливості його організації з використанням програмного обслуговування на основі комбінації різних типів рекреаційних занять. Секторальний підхід у плануванні розвитку окремих видів туризму, запроваджений у Стратегії розвитку туризму України, покликаний визначити регіональні види пріоритети. Так, виходячи з наявного рекреаційного потенціалу, для Полтавської області актуальним напрямом виступає оздоровчий туризм. Ефективність його подальшого розвитку неможлива без розробки Концепції. У статті наведено підстави для розробки Концепції, мета розвитку та завдання оздоровчого туризму, фінансове забезпечення та очікувані результати.

Ключові слова: концепція, оздоровчий туризм, рекреаційна діяльність, розвиток.

Бібл.: 29.

Рябев Антон Анатолійович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельного господарства, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: anton.ryabev@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2220-3282>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/F-1136-2019>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211473496>

Покоłodна Марія Миколаївна – кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельного господарства, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: mari.pokolodna@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1170-0881>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216273669>

Купін Дмитро Олександрович – магістр, кафедра туризму і готельного господарства Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: dmytro.kupin@kname.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0715-3080>

UDC 338.48
JEL: L83; Z30; Z32; Z39

Ryabev A. A., Pokolodna M. M., Kupin D. O. Health Tourism – A Prospective Direction of Recreation: The Conception for Development (Case Study: Poltava Region)

At present, there is a fairly developed classification of tourism types and forms with numerous options for implementation. However, in almost all of them there is such a variety as health tourism, which indicates the sustainability of its development and popularity among consumers. Based on the integrated use of the entire available spectrum of recreational potential of the localities, this type of tourism is represented by the widest range of recreational activities, allowing to attract a fairly wide range of consumers. Ukraine has a powerful recreational potential, which is suitable for the development of health tourism, but its use is characterized by significant unevenness. Accordingly, the issue of a deeper study of the possibilities of health tourism for the local population without long-distance moving is relevant and requires deeper research and understanding. The article provides different approaches to the definition of health tourism and substantiates its allocation into an independent type of tourism, which is carried out on the basis of the motive of health improvement and psycho-emotional recovery of a person; current trends in its functioning are considered; features of its organization with the use of software services based on a combination of different types of recreational activities are discussed. The sectoral approach to planning the development of certain types of tourism, introduced in the Tourism Development Strategy of Ukraine, is designed to determine regional species priorities. Thus, based on the existing recreational potential, health tourism is an important direction for the Poltava region. The effectiveness of its further development is impossible without the development of a Conception. The article provides the grounds for the development of the Conception, the purpose of development and objectives of health tourism, financial support and expected results.

Keywords: conception, health tourism, recreational activities, development.

Bibl.: 29.

Ryabev Anton A. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Tourism and Hotel Industry, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Marshal Bazhanova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: anton.ryabev@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2220-3282>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/F-1136-2019>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211473496>

Pokolodna Mariia M. – PhD (Geography), Associate Professor, Associate Professor, Department of Tourism and Hotel Industry, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Marshala Bazhanova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: mari.pokolodna@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1170-0881>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216273669>

Kupin Dmytro O. – Master, Department of Tourism and Hotel Industry, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Marshala Bazhanova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: dmytro.kupin@kname.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0715-3080>

У класичному розумінні рекреаційної діяльності туризм виступає лише одним із її різновидів на рівні з відпочинком і лікуванням. Маючи численні варіанти реалізації, на теперішній час склалася доволі розвинена та навіть складна класифікація туристичних видів і форм. Проте практично в кожній з них буде в наявності такий його різновид, як оздоровчий туризм, що свідчить про сталість його розвитку та популярність серед споживачів. Спираючись на комплексне використання всього наявного спектра рекреаційного потенціалу місцевостей, даний вид туризму представлений найбільш широким спектром рекреаційних занять, що власне і дозволяє залучати доволі широке коло споживачів.

Україна має потужний рекреаційний потенціал, придатний для розвитку оздоровчого туризму, проте його використання характеризується значною нерівномірністю. Відповідно, питання більш глибокого дослідження можливостей оздоровчого туризму для місцевого населення без переїзду на далекі відстані є актуальними і своєчасними.

Оздоровчий туризм виступає однією з дієвих форм рекреації – відновлення психічних і фізичних сил людей, що є вкрай необхідним в умовах сьогодення. Для раціонального розвитку оздоровчого туризму необхідно звернути увагу на розробку єдиної концепції, що надасть можливість точно здійснити планування дій щодо використати туристського потенціалу.

Питання розвитку сфер туризму та готельного господарства розглянуто в роботах таких вітчизняних і зарубіжних учених: О. Ю. Дмитрук, М. П. Кляп, О. О. Любіцева, М. П. Мальська, Є. В. Панкова, І. В. Писарева, М. М. Покоłodна, А. А. Рябев, В. А. Смолій, В. І. Стафійчук, В. К. Федорченко, В. В. Худо, В. І. Цибух, Ф. Ф. Шандор, Ю. В. Щур та ін. [1–11].

На основі аналізу робіт даних науковців слід відзначити, що особливе значення, з одного боку, приділяється необхідності розвитку туристської інфраструктури загалом, але водночас не враховується необхідність проведення спеціалізованих заходів, які були б здатні просувати створену туристську інфраструктуру як оздоровчу. Розглядаються вченими також питання щодо окремих елементів інфраструктурного забезпечення у вигляді інформаційного, транспортного, логістичного, будівельного, комунального та іншого. Проте в більшості робіт питанню

необхідності розвитку оздоровчого туризму, для якого необхідна відповідна концепція, що стала б єдиним керівним документом для розвитку сфери оздоровчого туризму, приділено недостатньо уваги. У деяких випадках оздоровчий туризм взагалі розглядається з точки зору лікування, що не є зовсім вірним з точки зору підходів до організації процесу оздоровлення.

Метою статті є дослідження оздоровчого туризму як перспективного напрямку рекреації та розробка концепції його розвитку (на прикладі Полтавської області).

Сучасна сфера рекреацій та один з її найпотужніших напрямів – туристська індустрія – це одна з галузей світового господарства, яка найбільш швидко прогресує. Рекреація шляхом туризму здійснює великий внесок у зміцнення політичних, економічних, культурних та інших зв'язків та налагодження міжнародних відносин, є значним фактором у зміцненні авторитету держави, окремого регіону та навіть міста на міжнародній арені. Кожен територіальний суб'єкт (населений пункт, місто, область, держава, географічний регіон) намагається просувати свою рекреаційну та туристську привабливість як такі, що здатні задовольнити відповідні потреби людей.

Полтавська область є однією з найбільш привабливих і популярних туристських напрямів в Україні, яка має вигідне економіко-географічне розташування, через неї проходять важливі транспортні магістри, область володіє великою кількістю природних та історико-культурних об'єктів та подій, що здатні привернути увагу значної кількості туристів.

Рекреаційний потенціал для розвитку туризму в Полтавській області є надзвичайно важливим для життєздатності оздоровчого виду туризму як одного з напрямів рекреації та туризму. Аналіз сучасного стану розвитку оздоровчого туризму Полтавської області вказує на необхідність розробки та впровадження у практичну діяльність стратегічної Концепції розвитку оздоровчого туризму.

Така ситуація підтверджується і тезою, яка висунута в Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року, а саме: «...Для раціонального і ефективного використання туристичних, природних, лікувальних та рекреаційних ресурсів України необхідно сформувати туристично-рекреаційний простір шляхом створення та забезпечення функціонування

зон розвитку туризму та курортів і розробити, впровадити та запропонувати споживачеві конкурентоспроможний національний туристичний продукт» [12]. Крім того, інтегрований підхід до формування та реалізації державної політики у сфері туризму та курортів, який запропонований у Стратегії, передбачає поєднання декількох складових, у тому числі секторальної, яка покликана створити систему стратегічного планування розвитку видів туризму на основі їх чіткої класифікації та визначення пріоритетних на державному та регіональному рівнях. На жаль, оздоровчий туризм у переліку пріоритетних видів туризму для розвитку держави не зазначений, що, на наш погляд, не є раціональним, адже саме він є наймасовішим і таким, що передбачає охоплення дуже широкого кола споживачів різних категорій, має на меті задоволення широкого кола рекреаційних потреб і заняття різними видами рекреаційних занять і, відповідно, потребує комплексного використання різних видів ресурсів для створення свого продукту.

На теперішній час досить проблематично знайти визначення суто оздоровчого туризму. Здебільшого дослідники-туризмознавці розглядають його як частину більш усталених термінів – рекреаційний туризм або лікувально-оздоровчий туризм.

Сучасні українські дослідники М. П. Мальська, В. В. Худо, В. І. Цибух [1] визначають курортно-лікувальний туризм як пересування людей, зумовлене потребою поліпшити стан здоров'я. Автори вважають його одним із найстаріших видів туризму, який розвинутий у країнах з найвигіднішим географічним положенням і сприятливими кліматичними умовами, що мають бальнеологічні та кліматичні літні та зимові курорти. Важливим для організації цього виду туризму науковці також визначають наявність «...лікувальних джерел і грязей, мальовничих природних і садово-паркових ландшафтів».

Ф. Ф. Шандор і М. П. Кляп визначають оздоровчий туризм як туристські подорожі, поїздки та походи в які-небудь місцевості зі сприятливими для здоров'я природно-кліматичними умовами та перебування там із метою відпочинку. Зазвичай у рамках оздоровчого туризму проводяться некатегорійні походи, прогулянки, купання, катання на водних або гірських лижах, екскурсії, розважальні заходи та інше [2].

В Енциклопедичному словнику-довіднику з туризму В. А. Смолій, В. К. Федорченко та В. І. Цибух визначають рекреаційний туризм як вид масового туризму з метою оздоровлення, лікування та відпочинку, відновлення та розвитку фізичних, психологічних і емоційних сил. Даний вид туризму, на їх думку, відрізняється істотними відмінностями та включає видовишно-розважальні програми, заняття за інтересами й етнічні походи, які пов'язані з вивченням національної культури в країні тимчасового перебування, тощо [3].

Слід відзначити, що і лікувальний, і оздоровчий туризм передбачені в класифікації подорожуючих осіб, яку використовує Всесвітня Туристська Організація ЮНВТО (UNWTO – World Tourism Organization – Всесвітня туристська організація). Зокрема, ознака цільової спрямованості подорожі домінує у веденні обліку. Так, для цілей статистичного обліку відвідувачів ця міжнародна організація використовує доволі спрощену блокову систему:

- ✦ *travel for holidays, recreation and other forms of leisure* (дозвілля, рекреація, відпочинок);
- ✦ *VFR (visiting friends and relatives)* – відвідини родичів і знайомих;
- ✦ *business and professional* – ділові та професійні цілі;
- ✦ *health treatment, religious reasons and pilgrimages* – лікування, поклоніння релігійним святиням і паломництво; інші туристські цілі.

При цьому багаторічні дані статистичних спостережень свідчать про те, що саме цілі дозвілля, рекреації та відпочинку є переважними та займають щорічно не менше 50% [13].

Таким чином, у сучасній класифікаційній структурі оздоровчий туризм можна характеризувати як самостійний вид туризму, який здійснюється на основі мотиву оздоровлення та психоемоційного відновлення людини.

В останнє десятиліття у світі спостерігається зростання інтересу туристів до оздоровчого туризму. Темп, життя, що постійно прискорюється, множинні стресові ситуації, збільшення потоку інформації, несприятлива екологічна обстановка в більшості країн змушує людей звертатися до цього виду туризму.

Відповідно, і ринок оздоровчого туризму перетерплює зміни. Це проявляється в декількох сучасних тенденціях його функціонування, зокрема таких:

- ✦ розбиття відпочинку на декілька нетривалих періодів протягом року, що викликало появу нетривалих (5–7 днів) сезонних пропозицій тематичного та загальнооздоровчого спрямування, насичених різноманітними рекреаційними заняттями;
- ✦ використання уїк-ендів для здійснення рекреаційно-оздоровчих подорожей;
- ✦ включення у відпочинкові програми заходів з відновлення фізичних і психоемоційних сил, пізнавальних і розвивальних занять
- ✦ традиційні санаторні курорти перестають бути місцем виключно лікування та реабілітації після перенесених хвороб з довготривалим (традиційно 21 день) терміном перебування і стають поліфункціональними оздоровчими центрами, розрахованими на широке коло споживачів, з пропозиціями різноманітних програм оздоровчого характеру на кшталт релакс, Спа, антистрес та ін.

Тому в організації оздоровчого туризму важливу роль відіграє програмне обслуговування. Програмне обслуговування – комплексне надання певного набору послуг клієнтові в процесі подолання їм простору – підпорядковане одній меті (мотиву), що спонукає його (клієнта) до задоволення власних потреб (можливості знайомства, навчання, самовираження задоволення цікавості та ін.) за допомогою подорожі.

Програма обслуговування – набір запланованих послуг/рекреаційних занять, розподілених по днях і часу їхнього надання.

Основою програми будь-якої подорожі є мета. Це пов'язане з тим, що, як показали дослідження, турист не вважає програму й обслуговування якісними (навіть програму найвищого рівня), якщо ціль подорожі не досягнута. При цьому базовою основою програмування туристського обслуговування є смаки, звички та побажання клієнтів.

Основою програмного оздоровчого туризму є здійснення рекреаційної діяльності, під якою розуміють систему заходів, пов'язаних з використанням вільного часу для оздоровчої, культурно-пізнавальної діяльності людей на спеціалізованих територіях, що розташовані за межами їхнього постійного місця проживання, та яка характеризується, порівняно із іншими видами діяльності, зміною, розмаїтістю, незвичністю поведінки людей і самоцінністю процесу.

Програмне обслуговування та рекреаційна діяльність взаємозалежні. Особливістю організації рекреаційної діяльності є те, що в ході її здійснення види занять комбінуються між собою. Стійка комбінація повторюваних рекреаційних занять за певний відрізок часу одержала назву циклу рекреаційної діяльності. Виділяють добові, відпускні, життєві цикли рекреаційних занять, цикли, характерні для певних вікових та інших груп.

За типологією рекреаційні заняття можна розділити на дві групи:

1. *Група відновлення:*

- ✦ рекреаційно-лікувальні, які являють собою систему занять, жорстко обумовлених методами санаторно-курортного лікування – бальнеолікування, грязелікування, кліматолікування та ін.;
- ✦ рекреаційно-оздоровчі, коло яких набагато ширше, різноманітніше та практично не обмежене – прогулянки, купання, сонячні ванни та ін.

2. *Група розвитку:*

- ✦ рекреаційно-спортивні, спрямовані на розвиток фізичних сил людини – аматорські заняття всіма видами спорту;
- ✦ рекреаційно-пізнавальні, які покликані духовно розвивати людину.

Усі наведені заняття використовуються для складання програм оздоровчого туризму.

Рекреаційні заняття виступають основними складовими елементами туристських програм. Знання циклів рекреаційних занять допомагає організаторам відпочинку повніше задовольняти рекреаційні потреби, раціонально організувати рекреаційну діяльність і, відповідно, одержувати найбільші прибутки від реалізації правильно розроблених програм туристського обслуговування.

Будь-яка туристська програма має план заходів, спрямований на реалізацію та задоволення спеціалізованих і конкретних запитів і інтересів туристів. Це забезпечується правильно та цікаво змодельованим циклом рекреаційних занять. Цикли рекреаційних занять повинні задовольняти двом фундаментальним вимогам: корисності та індивідуальної привабливості.

Основними видами послуг, що входять майже в будь-яку туристську програму оздоровчого спрямування, є: проживання; оздоровчі та культурно-пізнавальні послуги (екскурсійне обслуговування); дозвіллево-розважальні послуги; харчування; спортивні програми; курортні послуги; транспортні послуги; побутові послуги та ін. .

З комплексу цих послуг формується програма обслуговування туристів в оздоровчому турі. При цьому програма складається із основних послуг, що відповідають меті подорожі, а також послуг, що доповнюють і супроводжують. Підхід до туристського програмування повинен враховувати такі необхідні параметри, як забезпечення якості, оптимальності та психологічної підготовки їхнього сприйняття.

Таким чином, оздоровчий туризм – це програмний туризм, який передбачає надання туристам нормативно заданого обсягу послуг, оптимально відповідного типу споживача та меті подорожі, що гарантує змістовну діяльність відповідно до рекреаційних потреб.

Подальший раціональний та успішний розвиток оздоровчого туризму неможливий без його планування, що в практичному плані повинен полягати в розробці Концепції.

Розглянемо підхід до формування Концепції оздоровчого туризму на прикладі Полтавської області. Так, Концепція розвитку оздоровчого туризму Полтавської області може мати такий вигляд [8]:

1. *Підстава для розробки Концепції.* Концепція розвитку оздоровчого туризму в Полтавській області засновується на положеннях Конституції України, наказах Президента України від 2 березня 2001 р. «Про підтримку розвитку туризму в Україні» та від 14 грудня 2001 р. «Про заходи щодо забезпечення реалізації державної політики у галузі туризму», законах України: «Про туризм», «Про підприємства в Україні», «Про порядок в'їзду із України і в'їзду в Україну громадян України», «Про страхування», «Про рекламу», «Про курорти», «Про охорону навколишнього

природного середовища», «Про охорону культурної спадщини», постанові Кабінету Міністрів України «Про державну цільову програму розвитку туризму на 2022 рік», рішенні Полтавської обласної ради від 20 грудня 2019 р. «Про затвердження міської програми «Полтава туристична» 2020–2026 роки», затвердженого рішенням дванадцятої сесії Полтавської міської ради сьомого скликання від 15.09.2017 р., з метою сприяння формуванню та розвитку в м. Полтаві конкурентоздатного якісного туристичного продукту, підтримки іміджу м. Полтави як привабливого туристичного міста, керуючись пунктом 22 частиною 1 статтею 26 Закону України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні» (із внесеними змінами), розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 р. № 168-р «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року»; розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 р. № 383-р «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі»; рішенням пленарного засідання 23-ї сесії Полтавської обласної ради сьомого скликання від 21.12.2018 р. № 972 «Про затвердження Стратегії розвитку туризму та курортів у Полтавській області на 2019–2029 роки»; рішенням дванадцятої сесії Полтавської міської ради сьомого скликання від 15.09.2017 р. «Про затвердження Стратегії економічного розвитку м. Полтава на період до 2027 року», а також засновуючись на аналізі реальних проблем суб'єктів туризму зі світового досвіду розвитку міського туризму [14–29].

2. *Мета розвитку оздоровчого туризму в Полтавській області.* Основною метою Концепції є створення конкурентоздатного туристського продукту, створення умов для збільшення потоків туристів, перетворення туризму в одну з найбільш прибуткових галузей економіки області, підвищення прибутковості сфери в умовах процесів урбанізації та збільшення психофізичного навантаження на людей. Розвиток можна реалізувати шляхом раціонального використання та збереження природних ресурсів для розвитку оздоровчого туризму, а також шляхом залучення та припливу інвестицій, податкових і валютних надходжень.

3. *Завдання розвитку оздоровчого туризму в Полтавській області.* Досягнення мети у сфері розвитку оздоровчого туризму в Полтавській області можна забезпечити шляхом вирішення таких основних завдань:

- ✦ вдосконалення стану наявної відповідної туристської інфраструктури;
- ✦ відновлення та реставрація об'єктів туризму, що знаходяться в занедбаному стані;
- ✦ залучення місцевого населення до справи охорони, збереження та розвитку природного потенціалу оздоровчого туризму;

- ✦ створення нових об'єктів туристської привабливості в області з використанням та/або із залученням уже існуючих і використовуваних природних та історико-культурних об'єктів;
- ✦ поліпшення системи орієнтування в області шляхом встановлення туристських знаків;
- ✦ забезпечення надійного рівня безпеки для туристів;
- ✦ активної інформаційної діяльності у вигляді заходів, спрямованих на висвітлення туристської привабливості Полтавської області та здійснення постійної рекламної діяльності, спрямованої на формування та подальшу підтримку іміджу Полтавської області як потужного центру туризму з його просуванням на внутрішньому та зовнішньому туристських ринках;
- ✦ стимулювання розвитку матеріально-технічної бази туристської сфери через залучення іноземних та вітчизняних інвестицій;
- ✦ використання національного та зарубіжного досвіду ведення оздоровчого туризму, а також створення нових підходів в організації оздоровчого туризму.

4. *Фінансове забезпечення реалізації Концепції розвитку оздоровчого туризму в Полтавській області.* Основними джерелами фінансування діяльності щодо розвитку оздоровчого туризму можуть стати:

- ✦ власні кошти обласного та міського бюджетів, що виділяються на розвиток туризму в Полтавській області та місті Полтава;
- ✦ власні кошти туристських підприємств та організацій;
- ✦ кредитні ресурси;
- ✦ кошти вітчизняних та іноземних інвесторів;
- ✦ кошти грантів, що надають державні та міжнародні організації;
- ✦ інші джерела фінансування.

5. *Очікувані результати розвитку оздоровчого туризму в Полтавській області.* Реалізація основних проектів Концепції дозволить оптимізувати туристську діяльність в Полтавській області та, відповідно, в державі, посилити взаємозв'язок туризму із іншими пріоритетними сферами соціально-економічного та культурного розвитку міста Полтава та Полтавської області. Концепція забезпечить залучення довгострокових інвестицій у розвиток об'єктів оздоровчого туризму, поліпшення міжнародного іміджу Полтавської області, підвищення ефективності діяльності з організації оздоровчого туризму тощо.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи все вищезазначене, можна сказати, що розроблена Концепція розвитку оздоровчого туризму в Полтавській області може стати своєрідною основою для створення фундаментальних нормативних актів та подальших дій, які сприятимуть тому, що Полтавська область займе гідне місце у сфері оздоровчого туризму не тільки в країні, але й у світі. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Мальська М. П., Худо В. В., Цибух В. І. Основи туристичного бізнесу : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2004. 272 с.
2. Шандор Ф. Ф., Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму : підручник. Київ : Знання, 2013. 334 с.
3. Смолій В. А., Федорченко В. К., Цибух В. І. Енциклопедичний словник-довідник з туризму. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2006. 372 с.
4. Дмитрук О. Ю., Щур Ю. В. Спортивно-оздоровчий туризм : навч. посіб. Київ : Альтпрес, 2003. 232 с.
5. Стафійчук В. І. Рекреалогія : навч. посіб. 2-ге вид. Херсон : ОЛДІ ПЛЮС, 2020. 428 с.
6. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 369 с.
7. Ryabev A., Obolentseva L., Kupin D. The recreational potential of Poltava region concept // Current Challenges, Trends and Transformations : Proceedings of the XII International Scientific and Practical Conference (December 13–16, 2022). Boston, USA. 2022. P. 662–665. URL: <https://isg-konf.com/current-challenges-trends-and-transformations/>
8. Ryabev A., Pysareva I., Kupin D. Concept of the health tourism development program of the Poltava region // The 14th International scientific and practical conference "Modern stages of scientific research development" (December 27 30, 2022). Prague, Czech Republic. 2022. P. 479–483. URL: <https://isg-konf.com/modern-stages-of-scientific-research-development/>
9. Писарева І. В., Покоłodна М. М. Розвиток туристської інфраструктури: регіональний аспект. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 28. С. 209–217. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/28_2019_ukr/33.pdf
10. Рябев А. А., Покоłodна М. М., Абрамов В. В. Підвищення ефективності об'єднаних територіальних громад за рахунок їх спеціалізації в сфері туризму та готельного господарства. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2020. № 1. С. 186–202. URL: <http://ppb.khadi.kharkov.ua/issue/view/12356>
11. Писарева І. В., Григоренко А. Ю. Інноваційні напрямки розвитку лікувально-оздоровчого туризму // The 5th International scientific and practical conference "Science, innovations and education: problems and prospects" (December 8–10, 2021). Tokyo, Japan. P. 973–978. URL: <https://sci-conf.com.ua/v-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-science-innovations-and-education-problems-and-prospects-8-10-dekabrja-2021-goda-tokio-yaponiya-arhiv/>
12. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-r#Text>
13. Statistics of tourism. URL: <https://www.unwto.org/tourism-statistics>
14. Конституція України від 28.06.1996. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>
15. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-vr#Text>
16. Закон України «Про підприємства в Україні» : від 27.03.1991 р. № 887-XII (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/887-12#Text>
17. Закон України «Про порядок виїзду із України і в'їзду в Україну громадян України» від 21.01.1994 р. № 3857-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>
18. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-vr#Text>
19. Закон України «Про рекламу» від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-vr#Text>
20. Закон України «Про курорти» від 05.10.2000 р. № 2026-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14#Text>
21. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
22. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 р. № 1805-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>
23. Указ Президента України «Про підтримку розвитку туризму в Україні» від 02.03.2001 р. № 127/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/2001#Text>
24. Указ Президента України «Про заходи щодо забезпечення реалізації державної політики у галузі туризму» від 14.12.2001 р. № 1213/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1213/2001#Text>
25. Концепція Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 р. № 638-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-2013p#Text>
26. Рішення Полтавської обласної ради від 20 грудня 2019 р. «Про затвердження міської програми «Полтава туристична» 2020–2026 роки» . URL: <https://i1.poltava.to/uploads/2020/01/2020-01-05/programma-poltava-tourism-2020-2026.pdf>
27. Стратегія Полтавської області на 2021–2027. URL: <https://poda.gov.ua/documents/138471>
28. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі» від 07.06.2017 р. № 383-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/383-2017-r#Text>
29. Рішення пленарного засідання 23-ї сесії Полтавської обласної ради сьомого скликання від 21.12.2018 р. № 972 «Про затвердження Стратегії розвитку туризму та курортів у Полтавській області на 2019–2029 роки». URL: <http://poltavaculture.gov.ua/uk/informatsiia/zahalna-informatsiia1/219-strategiya-rozvytku-turyzmu-takurortiv-u-poltavskiy-oblasti-na-2019-2029-roky>

REFERENCES

- Dmytruk, O. Yu., and Shchur, Yu. V. *Sportyvno-ozdorovchyi turizm* [Sports and Health Tourism]. Kyiv: Altpres, 2003.
- [Legal Act of Ukraine] (1991). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/887-12#Text>

- [Legal Act of Ukraine] (1991). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (1994). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (1995). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вп#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (1996). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вп#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (1996). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вп#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (1996). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-вп#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2000). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2000). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2001). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/2001#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2001). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1213/2001#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2013). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-2013п#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-п#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/383-2017-п#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2018). <http://poltavaculture.gov.ua/uk/informatsiia/zahalna-informatsiia/1219-stratehiya-rozvytku-turyzmu-takurortiv-u-poltavskiy-oblasti-na-2019-2029-roky>
- [Legal Act of Ukraine] (2019). <https://i1.poltava.to/uploads/2020/01/2020-01-05/programa-poltava-tourism-2020-2026.pdf>
- Liubitseva, O. O., Pankova, Ye. V., and Stafichuk, V. I. *Turystychni resursy Ukrainy* [Tourist Resources of Ukraine]. Kyiv: Alterpres, 2007.
- Malska, M. P., Khudo, V. V., and Tsybukh, B. I. *Osnovy turystychnoho biznesu* [Basics of Tourism Business]. Kyiv: TsUL, 2004.
- Pysareva, I. V., and Hryhorenko, A. Yu. "Innovatsiini napriamky rozvytku likuvalno ozdorovchoho turizmu" [Innovative Directions of the Development of Health Tourism]. *The 5th International scientific and practical conference "Science, innovations and education: problems and prospects" (December 8-10, 2021)*. 973-978. Tokyo, Japan. <https://sci-conf.com.ua/v-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-science-innovations-and-education-problems-and-prospects-8-10-dekabrya-2021-goda-tokio-yaponiya-arhiv/>
- Pysareva, I. V., and Pokolodna, M. M. "Rozvytok turystskoi infrastruktury: rehionalnyi aspekt" [Tourism Infrastructure Development: Regional Aspects]. *Infrastuktura rynku*, iss. 28 (2019): 209-217. http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/28_2019_ukr/33.pdf
- Riabiev, A. A., Pokolodna, M. M., and Abramov, V. V. "Pidvyschennia efektyvnosti obiednanykh terytorialnykh hromad za rakhunok yikh spetsializatsii v sferi turizmu ta hotelnoho hospodarstva" [Improvement of the Effectiveness of the United Territorial Communities by their Specialization in the Field of Tourism and Hotel Industry]. *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva*, iss. 1 (2020): 186-202. <http://ppb.khadi.kharkov.ua/issue/view/12356>
- Ryabev, A., Obolentseva, L., and Kupin, D. "The recreational potential of Poltava region concept". *Current Challenges, Trends and Transformations : Proceedings of the XII International Scientific and Practical Conference* (December 13-16, 2022). Boston, USA (2022): 662-665. <https://isg-konf.com/current-challenges-trends-and-transformations/>
- Ryabev, A., Pysareva, I., and Kupin, D. "Concept of the health tourism development program of the Poltava region". *The 14th International scientific and practical conference "Modern stages of scientific research development"* (December 27 30, 2022). Prague, Czech Republic (2022): 479-483. <https://isg-konf.com/modern-stages-of-scientific-research-development/>
- "Statistics of tourism". <https://www.unwto.org/tourism-statistics>
- "Stratehiia Poltavskoi oblasti na 2021-2027" [Strategy of the Poltava Region for 2021-2027]. <https://poda.gov.ua/documents/138471>
- Shandor, F. F., and Kliap, M. P. *Suchasni riznovydy turizmu* [Modern Types of Tourism]. Kyiv: Znannia, 2013.
- Smolii, V. A., Fedorchenko, V. K., and Tsybukh, V. I. *Entsyklopedychnyi slovnyk-dovidnyk z turizmu* [Encyclopedic Dictionary-handbook on Tourism]. Kyiv: Vydavnychi Dim «Slovo», 2006.
- Stafichuk, V. I. *Rekreatohiia* [Recreology]. Kherson: OLDI PLYuS, 2020.